СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 62. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 17. марта, 1925. VOL. XXXIII. No. 62. Jersey City, N. J., Tuesday, March 17, 1925. THREE CENTS

Кулидж кидає визов сенатови

ВАШИНГТОН, 14. марта. — Президент Кулидж видав про справу затвердження Ворена на уряд міністра судівництва публичну заяву, в котрій каже, що він не закидає справи, але предложить сенатови ще раз справу до затвердження, а коли сенат не затвердить, то президент найменує Ворена міністром судівництва на час межи засіданнями конґресу.

Заяву Кулиджа сенатори приняли як визов для себе. Вона зараз викликала довшу дебату, по котрій обі ворогуючі сторони згодилися віддати справу до остаточного голосовання в понеділок сполудня о годині пів до третої.

СЕНАТОРИ ВИЗИВАЮТЬ СЕБЕ БРЕХУНАМИ.

ВАШИНҐТОН, 14. марта. — На засіданню сенату прийшло до бурливих сцен межи сенатором Ернстом а сенатором Кузенсом. Сенатор Ернст закинув сенаторови Кузенсови, що його слідство в справі оплати податків вийшло з ненависти до секретаря скарбу Мелона, а сенатор Кузенс закинув Ернстови, що через нього пропали з департаменту скарбу важні документи. На се сенатор Кузенс назвав сенатора Ернста злобним брехуном. Визиванка викликала бурю, по котрій сенатор Кузенс відкликав обиду.

ЖДУТЬ ОБНИЖЕННЯ ПОДАТКІВ ВІД СЛІДУЮЧОГО КОНҐЕСУ.

ВАШИНҐТОН, 15. марта.К — Конґресмен Вілєм Ґрін, голова комітету видатків, заявив, що після обчислень сього комітету слідуючий конґрес буде могти завести далеко йдучі обниження податку. Після розрахунків комітету видатки уряду на слідуючий рік будуть о цілих 300 міліонів менчі як сього року.

ЗАКИДАЄ РЕПУБЛИКАНЦЯМ ПРИЯЗНЬ ДО БОГАЧІВ.

НЮ ЙОРК, 14. марта. — Конґресмен Вілєм Олдфілд, демократичний провідник у палаті послів конґресу, виступив з обжалованнем проти републиканської партії, називаючи її приятелем богачів. Теперішний републиканський уряд він називав урядованнем через заговір.

ПРАВДА В ОЧИ КОЛЕ.

ШИКАҐО, Илинойс, 15. марта. — Підчас відчиту про порядки в большевицькій Росії, який мав виголосити жидівський соціяліст Рафаель Абрамович, большевицькі прихильники зчинили бучу й бійку, в якій кілька осіб вийшло з побитими головами, а поліція аршетувала коло двайцять демонстрантів.

ВИБУХ У КОПАЛНИ ЗЕЛІЗА.

НЮБЕРҐ, Ню Йорк, 15. марта. — В копални зелізної руди в Форт Монтґомері, що лежить 15 миль відси, наступив нині передвчасний вибух ладунку динаміту. Від вибуху погибло на на місце 2 робітників. Кільканайцять робітників виратувалися від смерти лишень чудом.

ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ КАТЕДРУ ПЕРЕД СТРАЙКОМ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРКК, 14. марта. — Провідники будівельних юній дали обіцянку архиепископови епископальної церкви Менинґови, що вони не допустять до страйку будівельних робітників, занятих при будові величезної катедри в Ню Йорку, яка має бути незадовго докінчена коштом 15 міліонів долярів.

СТРАШНИЙ ВЧИНОК БОЖЕВІЛЬНОГО?

КАНЗАС СИТІ, Мезуре, 14. марта. — Морис Ґибсон з Пратер Гила зарубав сокирою своїх 4 дітий, а відтак відрубав собі руку та зарубав сокиру в голову. Лікарі кажуть, що їм вдасться вратувати життя Ґибсонови. Сей не може подати ніякої причини для свого страшного вчинку.

ПОГОРІЛИ В ОГНИ.

МИЛФОРД, Конетикат, 14. марта. — В пожарі дому на Волнат Біч згоріли нині Корделія Джовис та її 21-літний син Джордж. Другий, 14-літний син Стенлі, вийшов з пригоди з такими попаренями, що він ледво чи вийде з життем. Джордж виратував з огню батька, але погорів, як старався вирятувати матір, котра спала на горішнім поверсі.

ВЧИТЕЛІ МЕКСИКА ОРГАНІЗУЮТЬСЯ В ЮНІЮ.

ВЕРА КРУС, Мексико, 15. марта. — Щоби примусити уряд підвисшити їх пенсії, вчителі Мексика зорганізувалися в учительську юнію. Вчителі не діставали пенсії від чотирох місяців.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ЗДОБУВ СВІТОВИЙ РЕКОРД.

Дня 6. марта с. р. Михайло Кец, син Федора і Анастазії Кец, студент університету здобув світовий рекорд у скоці на широту. Він перескочив на віддаль 24 стіп, 7 і три чверти вершків.

Його родичі походять з Лемківщини і живуть в Ґлен Лайон, Па.

Через цей атлетичний подвиг наш молодий юнак одержав надгороду і вільне удержанне на університеті.

ПРИГОТОВАННЯ ДО ФИЛАДЕЛФІЙСЬКОЇ ВИСТАВИ

Филаделфія, Па 15. марта. — Приготовання для відбуття великої міжнародної вистави в честь 150 літної річниці підписання Декляраціі Независимости, що має відбутися тут на слідуючий рік. До співучасти в виставі Филаделфія запросила всі держави світа. Місто виставить на сю ціль великий стадіон та девять будинків для промислових вистав.

ЩЕ ГИНУТЬ ВІД АЛЬКОГОЛЮ.

Ню Йорк, 15. марта. — В публичнім шпитали Бельвю погизатроєння двоє людий. Обох їх найдено майже непритомних на вулиці, та доставлено до шпиталя, де однак лікарі не могли їх вже ніяк вратувати. Один з жертв алькоголю звався Адам Віснярський.

КОЛО 4 МІЛІОНИ ДОЛ. НА РАТУНОК БЛИЗЬКОГО СХОДУ.

Вашингтон 15. марта. — Сенатови предложено звіт товариства для заратунку Близького Сходу, з котрого виходить, що орґанізація видала в 1924 р. на сю ціль близько 4 міл. дол. на заратунок людий потерлівших від війни в Туреччині, Сирії, Палестині, Мезопотамії, Персії й Греції.

ВОВКИ ОБЛЯГАЮТЬ СЕЛО

Винниπеґ, Манитоба, Канада, 14. марта. Канадійська кінна поліція донесла про небувалий напад вовків на Вилну нову, оселю на північний всхід від Едмонту в провінції Альберті. Голодні вовки облягли село довкола, так, що мешканці перестали виходити зі села нічю, щоби не попасти в зуби голодних звірят. Поліція пояснює велику масу вовків великими нагінками, які мали місце в південній Канаді минувшого року. Наслідком сеї нагінки вовків виперто в північнєй околиці; тепер зимою, коли їм не стало поживи, вони великими тічнями вийшли з лісів та напирають на оселі.

ЦЕРКВА, ЯКА НЕ ХОЧЕ ЗАВАЛИТИСЯ.

Одну церкву в місті Лідс, Ст. Філіпс Чорч, відвідує вже яких 20 літ лише 6—10 вірних. Недавнож в одну неділю, ніхто не відважився війти до церкви, за виїмкою пастора. Бо вірні не довіряють будівлі й сподіються кождої години, що завалиться. Тому 20 літ заявив один будівничий, що церква зі старости сама зі себе заволиться. Оправдував своє твердження так, що церква є на дуже рухливій вулиці, де земля безперестанно трясетьня від сильного руху. З того дня мало хто зважився ввійти до церкви, бо всі дудумали, що вже тоді станеться катастрофа. Так минали літа, а церква не хотіла завалитися. Прийшла окрема комісія й будівничі цим разом заявили, що будівля постоїть ще довго, пережиє кілька ґенерацій. Але залякані вірні не хотіли вірити будівничим. А що для кількох вірних годі удержувати пароха і піклуватися про церкву, то ухвалено здемолювати Ст. Філіпс Чорч на загальне успокоєння.

ЗАСТІЙ В ЕМІҐРАЦІЇ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Наслідком нового американського закона про іміґрацію, значно впало число цих, котрі шукають екзистенції у Злучених Державах. Минулого року прибуло до американських пристаней 188.356 людий менше як у 1923 р. Ці люди шукають инших шляхів для іміґрації і вже тепер австралійська влада нарікає з причини великої кількости іміґрантів, які без засобів і без знання англійської мови шукають заробітку. Крім цього все більше поширюється іміґрація до Південної Америки. Вже тепер більше як 50 процент іміґрантів вибирає Півд. Америку на нову батьківщину.

МЕРТВЕ МІСТО.

Недалеко Сан Пальма є місто Буссана, яке 23. лютого 1887. року страшно потерпіло від землетруса. Ані один дім не остався цілий, лише церква якимсь чудом неушкоджена. Мешканці розбіглися на всі сторони й вкінці всі переселилися до инших міст і місцевостий. І вже десятки літ стоїть місто самітне, без одного мешканця, сотки й сотки домів сторчать зрушені. Навіть птиця не хоче звити гнізда в цьому місті, ані ніякий звір не жиє в ньому. Забобонні люди не хочуть вертатись, бояться, що колиб лише вернули, знову місто навістив би землетрус.

ЛІБЕРАЛЬНИЙ БЕСІДНИК ЗА ЗЛУЧЕНОЮ КАНАДОЮ.

Промовляючи, дня 20. лютого у Винnипеґу Дж. Дж. Рардинер, міністер доріг у Саскачевані, виступив проти тих, що люблять говорити про виступленнє Захіної Канади з канадійської федерації. „Ми хочемо щоби зелізниця до Годсонського аливу була докінчена, як підприємство цілої Канади, — сказав він, — але як ми сього хочемо то не осягнемо нічого говореннем: „Як не дасьте нам сього, томи відірвемося від сходу і забудемо про все" Захід потербів би більше ніж схід через таки й крок і ми будемо користати тільки через робленне того самого, що приносило нам користи в минувшині, а саме, коли будемо стояти рамя об рамя і боротись за те, що в інтересі цілої Канади. Ґардинер назвав систему, яку в Альберті завів фармерський провідник Вуд, системою Тамені Гол, котра має силу в Ню Йорку, і поза парляментом будує політичну орґанізацію. вибирає послів, та кермує їх діяльністю, не зважаючи на інтереси загалу.

СПІР ДЛЯ АЛЬБЕРТИ ПОЛАДНАНИЙ

Премієр Альберти (провінції Канади) Герберт Ґринфілд, оповістив у соймі своєї провінції, що переговори між його правительством і правительством Канади в справі природних богацтв провінції покінчено вдоволяючо. Провінція Альберта має перебрати на свою власність оставші природні богацтва і через дальших три роки має діставати ще теперішню субсидію. Услівя згоди мають бути ратифіковані парляментом Канади і соймом провінції. Справа природних богацтв, ще не поладнана між домініяльним правительством і правительствами провінції Саскачевану та Манитоби.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА ЧУЖИНІ.

Відомий приятель українського народу — французький публіцист Пер Турей в своїм листі з дня 30. XII. 1924 р. пише до студента Орелецького з Праги м и. осьщо: „Я клав головну увагу, щоби на моїм недавнім весіллю грали ці чудові українські пісні, які мене так часто очаровували. Моїй жені подобалася найбільше „Хустина". Всі захопилися цею піснею та питали мене, що то за пісня. Це була нагода для мене інформувати моїх гостий про Україну та навчити їх любити Вашу батьківщину. Коли це не буде для Вас за тяжко — просивби Вас прислати мені ноти Вашого гарного національного танцю „коломийка", аби моя жена мала більше чудового українського музичного репертуару. Ви не можете собі представити якабиие була для мене утіха, почути „коломийку" в себе дома — у Франції.

Франція проти розоружної конференції Кулиджа.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 14. березня. — Представники Великої Британії в раді Ліґи Народів заявили по невдачі пляну Бенеша, що вони годяться, щоби справу закріплення мира в Европі доручити новій розоружній конференції, яку, як сподіваються, скличе президент Кулидж до Вашинґтону.

Одначе Французи цілком виразно заявляються проти сеї конференції.

Вони кажуть, що не візьмуть участи в такій конференції, поки не одержать запевнення про „забезпеченнє границь Франції.

Французи кажуть, що метою сеї конференції було би обмеженне зоружень на суші й у воздусі, а Франція не може сього зробити без нараження себе на небезпеку наїзду з боку Німечини, і її „союзників", Польщі й Румунії, з боку совєтської Росії. З уваги на те, кажуть вони, Франція ані не думає обтинати своєї сухопутної армії або воздушної фльоти, і тому не падка на подібні розоружні конференції.

Се Франція, на їх думку, перекаже Америці, а за нею і її малі „союзники".

І ЖАБА НОГУ ПІДСТАВЛЯЄ.

ЖЕНЕВА, 14. березня. — Польські предсатвники, які сюди приїхали провідатись про долю пляну Бенеша, заявляють за французькими членами Ради Ліґи Народів, що і Польща противиться новій розоружній конференції у Вашинґтоні у справі обмеження сухопутних і воздушних зоружень.

Поляки кажуть, що вони по Франції мають найбільшу армію з усіх члеів Ліґи Народів і тому такий розоружний плян був би найбільше звернений власне проти Франції і Польщі.

На їх думку Німці стремлять до того, щоб одірвати від Польщі шийку до Данціґа, а евентуально й Горішній Шлеск, і колиб вони пійшли задля сього війною проти Польщі, то вона у випадку розоруження була би безборонною жертвою. Також, кажуть Поляки, Польща разом з Румунією боїться наїзду з боку совєтської оРсії, і длятого, кажуть, вони обі мусять держати великі армії, яких не котять обтинати на доручення розоружних конференцій.

АНҐЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКЕ РОЗЄДНАННЯ.

ЛОНДОН, 14. березня. — З Парижа повідомляють, що французьке правительство і публична опінія проти анґлійських плянів щодо европейського мира.

Французи, як сповіщають, відкидають усі пляни, які Анґлія пропаґує, а в останньому часі плян анґлійського міністра Чемберлейна, щоби Франція втягнула Німеччину до договору про удержанне взаїмного мира і теж його гадку, щоб аліянти згодились на плян розоружної конференції президента Кулиджа.

Се тільки продовженнє давньої ворожнечі, яка хвилями то потахає то виринає.

НІМЕЧЧИНА І ЛІҐА.

ЖЕНЕВА, 14. березня. — Рада Ліґи Народів одповіла Німеччині, що не признає їй жадних привілеїв при вступленню в члени Ліґи з уваги на її розоруженне.

Рада Ліґи пояснює се так, що в Лізі всі рівні (?) і ніхто не може мати спеціяльних привілеїв, а колиб Ліґа взивала держави до оружного виступу, то відповідно до їх військової сили, а не величини. Тому Німеччина не потребує боятись, що до неї може поставити нездійснимі вимоги.

Натомісць члени Ліґи абіцюють Німеччині, що дадуть їй місце в Раді Ліґи Народів, коли вони вже до Ліґи зголоситься і буде належати.

КРОВАВА БОРОТЬБА.

БЕРЛІН, 14 .березня. — В місті Ґалле поліція розбила вчера віче комуністів. Вчасі завзятої борні з комуністами убила 7 комуністів і ранила 10.

ГІНДЕНБУРҐ І ВИБОРИ.

БЕРЛІН, 14. березня. — З міста Ґановеру повідомляють, що бувший командант німецької армії полевий маршал Гінденбурґ підпирає кандидатуру націоналіста д-ра Карла Ярреса на президента Німеччини.

АРАБИ ПРОТИ ЖИДІВ.

ЄРУСАЛИМ, столиця Палестини, 14. березня. — Тутешня арабська преса помістила твердий лист Арабського Екзекутивного Комітету до британського високого комісаря Палестини сера Герберта Семюела, в якому сей Комітет грозить демострацiями і бучами, коли палестинська влада буде витати британського дипльомата лорда Балфора, котрий заповів свій приїзд до Палестини.

Сею погрозою Комітет звертається і до Жидів-сіоністів. Лорд Балфор має приїхати сюди за два тижні на отворенне еврейського (гебрайського) університету.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
[illegible] cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One [illegible]	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six [illegible]	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three [illegible]	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Fo[illegible] Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One y[illegible]	$10.00	На рік	$10.00
Six mo[illegible]	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three mo[illegible]	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

БІЛОРУСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО

Дня 15-ого січня с. р. на загальному зібранню Товариства Білоруської Школи у Варшаві сенатор Власів виголосив реферат про положення білоруського шкільництва. По його підрахунку у висших школах Польщі учиться 200 Білорусів, у Празі (в Чеехах) 150 студентів, на Радянській Білорусі 4,000 студентів. В 4-ох білоруських гімназіях (Вильна, Радашковичі, Новогродок і Клецк) учиться 600 хлопців та дівчат.

У всіх польських гімазіях Західої Білоруси є коло 70 процентів Білорусів. На жаль, у польських гімназіях зовсім не учать білоруської мови, літератури й історії.

Крім гімназій Товариство Білоруської Школи має 9 народних білоруських шкіл, а саме: в Путніках, Ваші, Н. Гуті, Прудах, Хиневичах, Чемерах, Угрині, Грабаві й Савічах.

КОГО ПОЗБАВЛЯЛИ ВИБОРЧИХ ПРАВ ДО РАД НА УКРАЇНІ?

Київський дневник „Більшовик" з 11-го лютого с. р. містить статтю п. з. „До перевиборів низового радянського апарату", в якій є вказівки, кого при нових перевиборах сільських рад не можна позбавляти виборчого права. В „Більшовику" читаємо:

„Складаючи виборчі списки, слід уникати тих непорозумінь, що траплялися вже в місцевостях, де не скасовано виборів, при поясн[ю]ванню, кого слід вважати громадянином, що добуває засоби до життя продукційною та загально-корисною працею".

Далі ґазета перечислює цілу низку прикладів, в яких „не треба усувати від участи у виборах, а значить від права бути вибраним", як се, очевидно, скрізь і засіди дотепер практикувалось.

Отже не можна усувати від виборів: тих селян, що хоч і мусять наймати робітників, але самі працюють нарівні з ними; колишнього поміщика, чи торговця, що самий працює на трудовому наділі і не наймає робітників; тих, що, ведучи трудове сільське господарство, яко основний свій промисл, займаються підсобним промислом, напр. мають млин, вітряк, крупорушку, січкарню і т. п., які обслуговують самі, без найманої сили. Тесаме відноситься до тих селян, що гуртом ведуть промислове підприємство, без найманої сили; до інвалідів, що торгують по безплатному патенту; до кустарів, які мають не більше 2 учеників у віці до 18 літ; до робітників і службовиків, що мають власні садиби, в яких самі живуть, а як і віднаймають, то дохід від винайму не є засобом до життя тільки заробітна платня. Се відноситься і до тих робітників та службовиків, що винаймають мешкання; до членів правлінь релігійних громад, коли не є попами, дяками, паламарями, монахами й монахинями (всі особи духовного стану безумовно виключені від участи у виборах). Куркулями можна уважати лиш тих, хто має прибутки від торговлі або промислового підприємства з використанням найманої сили, без власної участи в праці. Але не можна куркулями вважати тих, хто продає на базарі лишки продуктів свого господарства і на сій підставі позбавляти виборчого права.

Із сього виходить, що на практиці виборчого права позбавляли місцеві „комуністи" і „радянці", на спілку із сільською голотою, не куркулів, не визискувачів чужої праці, а чесних господарних чим небудь невигідних для „властей" людей, але натомісць здирали із сих людей десяту шкіру податками і всякими іншими драчками.

ПОЛЯКИ ЗАГРАНИЦЕЮ

В Парижі виходить польський тижневик „Огніско", для Поляків, що мешкають у Франції і в Бельгії. В ч. 151 з дня 3. січня 1925, надрукована ся часопись характеристичний лист до редакції, який містимо тут в українському перекладі:

„Шановна Редакціє!

„Читав я в 147. числі „Огніска" дуже сумну відомість про се, як поводяться наші Поляки поза границями Польщі.

„Се щира правда і сумно робиться, коли хтось зазу опінію виробляє собі на чужині. Того між нами не повинно бути, та на жаль буває аж занадто часто... Діється стільки поганих, обридливих річий, що трудно описати. Встид і ганьба паде на нас всіх.

„Недавно розмовляв я в склепі з одним Бельгійцем. Питає мене, хто я є. Відповідаю йому з гордостю, що Поляк. А він мені на се каже, що майже всі Поляки то злодії. Що-ж я мав йому на се сказати?..

Ліеж, Бельгія. Юзеф Косатка".

[illegible] поводяться Поляки заграницею, в як доперва вони по[illegible] про се знають, та варто би й загра[illegible]

Большевики і Троцький

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Троцького усунено зі становища народнього комісаря війни і головного начальника червоної армії. Так закінчилася поки що боротьба, яка велася від часу смерти Леніна між Троцьким і иншими большевицькими провідниками за вплив у комуністичній партії. Таке різке покарання Троцького звертає знов загальну увагу на внутрішні суперечки в російській комуністичній партії і на ту ролю, яку відіграв у них останніми часами Троцький.

Троцький був без сумніву найбільш видатним большевицьким провідником попри Леніна. За життя Леніна він грав „на другу скрипку", але вже тоді ця скрипка надавала тон цілій большевицькій музиці. Сам Ленін цінив Троцького дуже високо як людину, яка може заступити його в державній роботі.

Аж до 1917 року Троцький стояв з далека від большевицького руху. Він належав до групи „меньшевиків" і вів завзяту боротьбу з большевицьким напрямком. Деякий час він відігравав навіть ролю в соціял-демократичнім русі на Україні. Це він видавав часопис „Правда", що був органом так званої української „Спілки" було зорганізувати робітників, що „розмовляють по по українському", під керовництвом російських соціял-демократів і не допустити до утворення окремої української соц. дем. партії. Для цієї цілі Троцький видавав власне свою „Правду", очевидно на російській мові.

Російська революція з 1917 року зблизила Троцького до большевиків. Підчас большевицького перевороту в жовтні 1917 року Троцький відіграв вже дуже визначну ролю, бо був головою петербурської ради робітничих і вояцьких депутатів. В той час Ленін перебував ще у Финляндії, а инші члени большевицького центрального комітету, як Зіновев і Каменев, висловлювалися **проти** повстання.

Успіх жовтневого повстання дав Троцькому великий вплив в большевицькій партії. В найкритичніші моменти совітської влади і в найнебезпечніші місця посилали його і він вмів завсіди своєю енергією виконати найтруднійші завдання. Його посилали на весну 1921 року до Кронштату здавлювати протибольшевицьке повстання кронштатських матросів. Троцький поклав гори трупів тих самих матросів, яких він сам в 1917 році називав „красою й гордістю російської революції", і — повстання було здавлене.

Але приставши до большевиків, Троцький не цілком покинув свої давні меншевицькі переконання. Головна ріжниця між большевиками і меншевиками полягає в погляді на значіння сучасної російської революції. Большевики кажуть, що ця революція має характер **соціялістичний**. Натомісць меншевики, як і загалом вся міжнародня соціял-демократія, вважає цю революцію за **буржуазну**. Це значить, що ця революція не може привести до утворення соціялістичного ладу і до скасування приватної власности, а тільки що вона цю приватну власність инакше **переділяє**. Так, наприклад, до революції земля була скупчена в руках великих панів та царської родини, а тепер вона розділена між дрібних власників селян. Замісць великих землевласників-поміщиків прийшли дрібні землевласники селяне, але приватна власність на землю залишилася на далі.

Троцький був теж того погляду, що обективно російська революція може мати поки що характер буржуазний, власне признавав, що ця революція може перемінитися в соціялістичну коли її піддержить революція в инших країнах, значить — **всесвітня революція**. Всесвітня революція це була головна ідея Троцького, коли він перейшов до большевиків. Він не вірив в те, щоби відстала економічно, аграрна Росія могла сама дійти до соціялістичної форми організації народнього господарства, але він дивився на російську революцію як на початок загальної пролетарської революції в Европі.

Тактика Троцького йшла до того, щоби викликати цю загальну всесвітню революцію. Так, наприклад, мирові переговори в Берестю Троцький покінчив заявою, що Росія ані не воює ані не мириться з Німеччиною. Нехай, мовляв, Німці йдуть в глибину Росії, тоді вони самі проймуться революційним духом! В надії на ту саму „всесвітню революцію" Троцький був одним із тих, що обстоювали в совітській Росії „воєнний комунізм". Централізованою владою поліційної держави він хотів примусити селян до комуністичного способу ведення господарства. Тут одначе перемогла лінія Леніна, а саме, що селян не вдасться примусити до комунізму і треба рахуватися з власницькими настроями села. Троцький був далі проти так званої „нової економічної політики" („Неп"), яка робила уступки приватному капіталови, бо вона віддалювала теж всесвітню революцію. Але в суперечь його бажанню „неп" заведено.

Тимчасом події в цілому світі пішли в такім напрямі, що про негайну всесвітню революцію" не сміють думати навіть найгарячіші комуністичні голови. Сам Зіновев, голова комуністичного інтернаціоналу, мусив недавно признати, що всесвітньої революції можна сподіватися тільки через кільканадцять років. До того самого погляду дійшов і Троцький і під впливом того він **повернув до свого давнього погляду**, що сама російська революція не може вийти поза свій буржуазний характер і **до комунізму довести не може**. Наслідком того було, що Троцький ще за життя Леніна почав виступати з критикою большевицької політики і домагався допущення до голосу в партії нових людей. Він закидав комуністичній організації, що вона відірвана від мас і домагався „внутріпартійної демократії".

В цій дискусії, яку „почав Троцький в кінці 1923 року, він потерпів поразку. Він тільки висловлював своє невдоволення з партійної політики, але не подавав **ніякого виходу** з того становища. Його противники слушно завважували, що заведення демократії в партії значило б зробити кінець диктатурі комуністичної партії взагалі, бо тоді зажадає демократії і безпартійне робітництво і селянство.

13-тий з'їзд російської комуністичної партії, що відбувся на весну 1924 року, заборонив дальшу дискусію. „Ленінці" перемогли, „Троцкісти" були розбиті і сам Троцький виголосив на з'їзді „покаянну" промову. Але сим справа не кінчилася. Хоч з'їзд заборонив дискусію, одначе Троцький найшов способности її в иншій формі. В кількох **своїх нових книжках** він торкнувся знов тих самих питань і викликав тим нову бурю проте себе.

Що ж сказав Троцький у своїх книжках? Він потвердив тільки свій давній погляд, що без всесвітньої революції не можна здійснити комунізму в Росії. В своїй книжці „Наша революція" він писав: „Без державної піддержки европейського пролетаріяту робітнича кляса в Росії не могтиме удержатися при владі і перетворити своє тимчасове панування в довготреває соціялістичну диктатуру". Але це ще не все. Троцький вивів далі, що ніякого комунізму в Росії немає взагалі, хоч там і править комуністична партія, яка вихваляє на весь світ свій „комуністичний рай". „Той факт, — пише він, — що робітнича держава устоялася проти цілого світу в одній країні, показує на величезну силу пролетаріяту. Але, обороняючи себе як державу політично і з боку військового, ми все ж таки **не прийшли до створення соціялістичного суспільства і навіть ще не підійшли до того...** Поки в инших европейських державах при владі стоїть буржуазія, ми мусимо **шукати порозуміння з капіталістичним світом**; дійсне переведення соціялістичного господарства в Росії буде можливе тільки після перемоги пролетаріяту в головних країнах Европи". (Л. Троцький: Сочинения, т. III.).

Вихід бачить отже Троцький ще й тепер у „всесвітній революції", але вона зовсім не поспішає. В своєму огірченні він шукає винних, що „запізнили" революцію, і находить їх в — **центральному комітеті російської комуністичної партії.** В своїй книжці „Уроки октября" він виступає гостро проти теперішніх провідників партії Зіновева і Каменева. Адже ж вони були проти жовтневого перевороту в 1917 році! Як жеж можуть вони тепер керувати всесвітнім революційним рухом?

Щоби віддячити Троцькому, його противники виступили проти нього з безліччю статтей в партійній большевицькій пресі. Каменев назвав його „політиком, що блукав 15 років по меншевицьких літературних підприємствах, поки хвилі народньої революції не принесли його до большевицького берега". Зіновев закинув йому, що він агітує за те, щоби комуністична партія зробилася „союзом ріжних течій та фракцій, що вона не повинна безпосередньо керувати державним та господарським апаратом, що вона повинна дати більше волі буржуазним соціялістам і т. д.".

Найновіші виступи Троцького показали справді, що він переходить у своїм світогляді основну кризу. До большевицького руху він пристав тому, що вірив у „всесвітню революцію" коли ж вона не прийшла, він втратив всяку віру в будучність російської революції. Російська революція мусить, на його думку, залишитися при своїх буржуазних завданнях. До влади мусить прийти скорше чи пізніше нопва буржуазія і вже тепер вона має в своїх руках значну частину пролетарсько-совітського державного апарату. Троцький знає, що розвиток нового капіталізму в радянських республіках не дасться примирити з політичною диктатурою комуністичної партії. Коли нема надії на всесвітню революцію, то яка ціль удержувати далі при життю диктатуру пролетаріяту в радянськім союзі?

Троцький не бачить цілі для того, але йому бракує відваги сказати це виразно, як це робив Ленін. Коли Ленін побачив, що так званий „воєнний комунізм" жене селян до повстань, він признав голосно і відкрито, що треба йти на уступки. З того повстала перед трьома роками „нова економічна політика". Але кожному зрозуміло, що допущення деякої свободи на економічному полі вимагає також деяких прав і на політичнім полі, забезпечення громадських свобід, які дає **демократія**. Це і є те домагання, яке хотів був поставити Троцький в дискусії зі своїми противниками. Від Троцького ждали, що він виразно поставить своє домагання. Але йому не стало відваги. Свого спору з центральним комітетом комуністичної партії він не вивів на пріціпіяльний **політичний** грунт, а обмежився на дрібничкову особисту суперечку з наслідниками Леніна. Через те він розгубив своїх прихильників, які сподівалися від нього чогось більшого.

Бувши сам до недавна учасником большевицької диктатури, Троцький почуває страх **перед народніми масами**. Він боїться, щоби своїми виступами не викликати з народних глибин таких сил, які зметуть і большевицьку партію і його. Звідти на нерішучість і непослідовність в його словах і ділах. Тому так безсило він схиляється перед наказами партійного центрального комітету, хоч там мабуть не найдеться ні одного члена рівного йому талантом. Тому приймає він пене без найменшого протесту і найновіше усунення з усіх своїх дотеперішніх урядових посад, які давали йому вплив головно серед війська.

Це фальшиве положення Троцького є вислідом загальної **фальшивої ситуації**, в якій опинилася большевицька влада. Комуністи мало сушать собі голову тим, що буде завтра по засаді: „Після мене хай буде хоч і потоп!" Вони не питають себе про ціль своєї диктатури. Їх головне завдання — панувати за всяку ціну. І вина Троцького перед большевиками в тім, що він позволив собі піднести супроти такого стану свої сумніви, бо комуністична дисципліна ніяких сумнівів не допускає.

Противники Троцького сподіються його покаранням покласти кінець його шкідливій роботі. Але погляди Троцького на будучність російської революції належать не тільки йому одному. В комуністичній партії є цілі течії, які поділяють думки Троцького. Поки що ці течії ховаються. Але ясно, що потреби економічного розвитку поженуть комуністичну партію до дальшої відбудови капіталістичної продукції, а разом з тим до ліквідації комуністичної диктатури.

Павло С.

НОВИНИ НАШОГО ПИСМЕНСТВА

Олександер Шульгин. Нариси з нової історії Европи. Прага, Український Громадський Видавничий Фонд. 1925. Стор. 215 вел. 8о.

Автор цеї праці, більше відомий серед нашої ширшої суспільности зі своєї політичної діяльности (був першим секретарем закордонних справ при Центральній Раді, пізніше послом УНР. у Парижі), вже давно зарекомендував себе з найкращого боку кількома солідними розвідками з обсягу історії Европи. Нова його праця тільки скріплює вже встановлену добру думку про автора, хоч у цім випадку маємо до діла не з науковою розвідкою, а з історичною читанкою, призначеною до загального вжитку.

Автор взявся описати одну з найцікавіших епох в історії Европи: від кінця середніх віків до кінця 18. століття. Світова історична література є вже в цій справі досить богата, отже авторови тільки лишалось належно той матеріял простудіювати й скомбінувати.

Трохи складнішим було друге його завдання: ввести історію України в систему европейської історії. На цім полі він до останнього часу не мав попередників, бо чужі історики взагалі не числились з історією України, а наші національні історики брали історію всесвітню, як щось окреме, а історію України — знов як щось окреме.

Не можна сказати, щоб автор це останнє завдання розвязав блискучо. Там де в історію инших народів і держав він вставляє уривки з історії України, це сполучення робить враження чогось механічного, незросло[го] органічно. І потім — ці українські уривки занадто короткі й побіжні, особливо в порівнанню з тими розділами, в яких розповідається про долю инших народів і держав.

Але спроба проф. Шульгина все-таки заслуговує на узнання. Коли-б цей добрий звичай — розглядати історію України в звязку з історією всесвітньою — перейшов і в чужу літературу, або хоч закріпився в нашій власній історіографії, то дальші праці, збудовані на цій засаді, принесли-б і те, чого ще на-разі бракує в праці п. Шульгина.

Звертає на себе увагу передмова до „Нарисів", де автор висловлює кілька здорових і корисних думок.

Р.

ЧАСОПИСЬ „СВОБОДУ" ЧИТАЄ ДО СТО ТИСЯЧ ЛЮДИЙ. ТОМУ ВОНА Є НАЙЛІПШИМ ПОСЕРЕДНИЦТВОМ ДЛЯ ОГОЛОШЕНЬ.

МИХАЙЛО УГОРЧАК,
бувший Голов. Рекорд. Секретар У. Н. Союза.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ А СЬОГОРІЧНА ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ.

(Докінчення).

Фонд бідних є призначений на поміч хоруючим членам. Сей фонд не є приписаний стейтовими властями (як і конвенційний). Члени через своїх делеґатів, можуть собі ухваляти ріжні фонди, коли на них хотять платити. Не треба розуміти, що хто схоче, той може платити; коли гол. конвенція ухвалить якийсь фонд, кождий член є обовязаний платити на сей фонд так довго, поки він існує. Гол. конвенція має право знести всі фонди кромі посмертного, резервового й адміністраційного, без котрих орґанізація не може існувати.

Чую нарікання, що У. Н. Союз замало виплачую з фонду бідного для хоруючих та невилічимих членів. Чи сі нарікання оправдані? Можна ріжно думати, однак належить памятати, що сей фонд не є великий і що кождий член на него платить всего на всего **оден доляр двайцять центів** на рік. Кождий платить, а лише дехто користає. Ті, що не користають ненарікають на тих, що користають. Се є братерська поміч в У. Н. Союзі. Отже ті, що користали і будуть користати, повинні бути вдоволені і не нарікати. Розуміється, що $100.00 не велика сума для більшої родини, коли батько хорий, однак за $1.20 годі більше вимагати. Не можна знова фонду бідних поділити для кількох членів. Ліпше дати кождому, хто є в потребі, по троха і поратувати більше число нещасливих членів, як роздати фонд межи кількох, як дати кільком богато, а другим нич. Коли гол. конвенція ухвалить більше платити на сей фонд, тоді в міру того можна підвисшити висоту запомог. Коли конвенція фонду не підвисшить, то мусить остати як тепер є.

Календар У. Н. Союза повинен бути в домі кождого члена У. Н. Союза. Ся книжка може бути пожиточна для кождого, хто хоче з неї користати. Там можна вичитати ріжні інформації для щоденного життя, а крім сего много цікавих повістий. Подібний „алманек" має майже кождий Американець (в анґлійській мові), бо без сього годі обійтися в життю. Не чув я від нікого стільки нарікань як від наших дописувателів у проєктах. Одні хотять даром яко презент. Инші хотять стінних календарів. Дехто кишенкових календариків. Многі жадають, аби фотоґрафії в календарі поміщати даром. Инші, аби не поміщати адвертайзментів в календари. Одним словом, нарікають. Причина, головна причина нарікань, що потреба платити за календар 30 ц. до каси У. Н. Союза. Сих 30 ц., оскільки мені відомо, якраз вистарчає на покриттє видання календаря У. Н. Союза. Щодо фотоґрафій в календари, то У. Н. Союз, оскільки мені відомо, не числить за поміщеннє фотоґрафій в календари, а числить лише видатки за виробленнє кліша. За місце в календари нічого не числить, бо якби числили, тоді не $10.00 товариство чи братство платило би за місце в календари, а $35.00, — за кліш $10.00, за сторону. (Сі суми я подав лише для приміру). Зрештою, фотоґрафії даного товариства чи братства се адвертайзмент для дотичної громади і длятого замісць робити неслушні домагання, коли дана громада не може і на се змогтися, аби оплатити кошти кліша, то лучше не поміщати фотоґрафії в календари У. Н. Союза. Дехто скаже, що поміщуваннє фотоґрафій в календари окрашує календар У. Н. Союза. Ісе правда, однак фотоґрафії історичні, як Січи Запорожської, Шевченка, Драгоманова, Франка, Шашкевича і других не можна порівнувати до фотоґрафій місцевих товариств і братств, або поодиноких осіб. Після мене кожда місцевість, коли бажає мати свою фотоґрафію в календари У. Н. С., повинна як дотепер платити бодай за виробленнє кліша. Нарікання на бизнесові адвертайзменти в календари не оправдані і можна назвати їх гомбоґом. Адвертайзменти до календаря не так легко приєднати як комусь здається. Хто збирав адвертайзменти, той знає, а хто хоче переконатись, може попробувати. Прихід з адвертайзментів дочисляється до видатку календаря! Колиб не було таких адвертайзментів, то календар коштував би о много більше. Виданне календаря коштує кождого року пересічно понад 3 тисячі долярів. Запитаюсь тих, що хотять даром календаря, відки взяти сю поважну суму гроша на виданне календаря? З котрого фонду і з чиєї каси? Нема на се фонду осібного. Отже коли члени хотять мати календар, мусять за нього заплатити осібно поза місячні вкладки. Таж за 30 ц. годі якунебудь книжку того обєму як календар У. Н. С. купити. Чей же об сім відомо многим? Що до стінних календарів, се річ у нас наразі непрактична, для того, що стінний календар має коштувати майже стільки, що й книжковий, а користь не однакова. Зрештою, хто хоче тримати календар У. Н. Союза на стіні, чи на полиці, чи в кишені, то ніхто йому незаборонить. Приймім до відома, що покищо мусить і повинно остатись як було дотепер, за послідних кілька років. Коли члени не хотять більше платити як 25 ц. на календар, тоді видати меньший календар. Сума майже незначна, бо 25 ц. чи 30 ц. виносить **один цент** на два тижні.

Що до діетів платним Гол. Урядникам, се може несправедливо. Гол предс. побирає $50 в місяць. Гол. касієр також $45, виходить около $1.75 на день. Сі урядники повинні з сих грошей удержатися на конвенції платити готель і все инше. Чи се можливо і справедливо? Гол. секретарі побирають не цілих $6,00 денної платні.

Чи є можливо за не цілих $6.00 денної платні удержати родину дома і себе на конвенції? Пересічний делеґат заробляє по $6.00 денно, то чомуж йому ту платню не звернути, а давати діету $10.00 денно? Певно дехто скаже, що за $6.00 делеґат не може вижити на конвенції й удержати родину дома. Се правда. Ніхто сього не втне. То для чогож одною міркою не міряти всіх однаково на конвенції і на гол. річних засіданнях? Будьмо справедливі.

Пересічний делеґат коли іде на гол. конвенцію, лишає працю у фабриці, котру хто інший мусить зробити. Коли ся робота не зроблена за той час, як делеґат є на гол. конвенції, то бувший делеґат верне по гол. конвенції до фабрики і свою роботу дальше робить та побирає платню за сю працю. Колиж покажеться потреба робити овертайм, тоді фабрика платить йому за звичайний час і за овертайм. На гол. конвенції делеґат побирає, скажім, $10.00 дієти. Візьмім тепер гол. платного (?) урядника. Сей на гол. конвенції мусить працювати більше ніж пересічний делеґат. За час гол. конвенції в урядах назбирається чимало праці, яку дотичний урядник мусить виконати, хотьби і ночами робив, однак за се після проєктів гол. урядникови не можна давати ані дієти на гол. конвенції, ані заплати за надзвичайну працю. Длячого чужинець фабрикант потрафить оцінити працю пересічного робітника, а наші Шановні проєктодавці не хотять сього зрозуміти? Скілько то часу мине, щоби ми уміли трактувати людий як себе самих.

Щодо сталої платні гол. урядників, редакторів і других в У. Н. Союзі, повинна гол. конвенція завести більше справедливу скалю аніж воно бувало дотепер. Платня повинна бути тижнева, а не місячна, — се одно. А що до висоти платні, то спеціяльна комісія повинна на конвенції уложити і представити конвенції до затвердження. Така спеціяльна комісія, вибрана конвенцією, може далеко скорше справи платні провірити і полагодити ніж повне засіданне конвенції. В сей спосіб заощадимо много часу на дискусії. В сім ділі ми не повинні бути скупими. Ми не повинні використовувати людий, які працюють в У. Н. Союзі. Чи є се приємним, коли нас хто використовує в праці? Певно, що ні. Тож держімся нашої народної пословиці: Не роби другому, що тобі не миле.

На сім я кінчу своє писанне в Свободі про справи У. Н. Союза. Пишучи се, я мав і маю на увазі будучий розвій У. Н. Союза і обіцяні користи членам орґанізації. Я ніколи не мав наміру когонебудь обидити моїми стрічками. Я уважав своїм обовязком поділитися моїм скромним досвідом про орґанізацію та взагалі всім, що є в мене і сим помогти Шановним Делеґатам в праці і нарадах на головній конвенції У. Н. Союза в Рочестер, Н. Й., де і я яко делеґат від 315 У. Н. С. сподіваюсь бути присутним і разом з другими працювати для добра членів, розвою і слави Українського Народного Союза.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

148.

Бриджпорт, Кон.

Прошу шановних членів і делеґатів роздумати над моїми проєктами щоби наша орґанізація У.Н .С. розвивалася не так, як до тепер.

Щоб 16. конвенція вибрала урядників не політичних, а тільки, щоб дбали о розвій У.Н.С.

Мої точки є слідуючі:

1. Щоб часопись „Свобода" виходила надалі щоденником і на 6 сторін друку.

2. Щоб часопись „Свобода" виходила через сім день включаючи в неділю. Щоби раз виходила для наших дітей в анґлійській мові. Щоби недільне число було цікаве для загалу, щоб члени вже раз перестали купувати ворожі часописі в неділю.

3. Щоб ті довги, (т. зв. ліни) старих членів раз скасувати, коли ще до того часу головні урядники не потрафили того довгу стягнути, а богато о тих лісах зовсім не знало.

4. Щоб більше на членів тягару не накладати, бо так є подостатком, а побільшити ще кляси до 3,000 дол., і щоб робітник міг їх оплачувати, а не тільки наша інтеліґенція.

5. Щоб тим членам, котрі підвисшують клясу не платили, як новий кандидат, але щоби платив, від коли він став, тільки, щоб був при добрім здоровлю.

6. Щоби конвенція відбувалася, що чотири роки, як було до тепер.

6. Щоби більше було місця для своїх членів в своїм орґані в Свободі, бо її оплачуємо! А щоби дописі членів не тримати через пару тижднів, а потому кидати до коша; всі члени се можуть бути такими політиками, як наші ридактори, однак, що їм часом не до вподоби, то зараз допись до коша.

7. Щоб наші головні урядники жадної політики не робили, бо тим самим богато шкоди роблять до нашої орґанізації У. Н. С.

8. І щоб по мітинґах членів не примушувати, а часом члена не суспендувати через плаченне т. зв. податку до Обєднання! Бо всі члени не є одного духа, а хто з членів має українську кров до рідного краю, то знає сам де має дати.

9. Щоб наша часопись меньше шпальтів поміщувала і меньше членів впоювала до Обєднання, бо тим самим робить велику шкоду для нашої орґанізації У.Н.С. в її розвитку.

10. Нам не потрібно аж двох чи одного редакторів і ще до того редакційного комітету, котрі побирають за то добру платню, а пожитку мало; на мою гадку, щоб був тільки один редактор, і щоб відповідав за свої ошибки, котрі заподіє, а не У.Н.С., і щоб редактор був відповідно забондований.

11. Насамперед належиться щира подяка головним урядникам, а в першу міру тим членам і місцевим урядникам, котрі докладають немало часу і труду при орґанізованню нових членів при сім „Ювилею". Кождий з сас знає, які часом прикрости член, чи урядник, зазнає, заким впише нового кандидата до нашої орґанізації У.Н.С. І не потрібно вихвалювати старих урядників, що вони заслугують і на далі бути головсими урядниками! На мою думку то є не дуже справедливо, бо ті члени, котрі до того часу зорґанізували вже споре число членів, їм перше честь і слава; і вони варті надгороду за їх працю і труд від У.Н.С.

12. Щоб на будуче надгороду за нового члена, хтоб членів не зорґанізував до У.Н.С. більшу діставали премію, бо теперішна премія одного доляра не вистарчаюча, се виглядає ніби щось смішного. І так само за діти, щоб премію побільшити, бо до того часу орґанізатори жадної премії не дістають, а са тім орґанізація богато не збогатіє.

13. Щоб недалеко від У. Н.С. купити велику фарму для наших сиріт почленах і членкинях У.Н.С. , і щоб діти виховувати в українськім дусі, і щоб для тих старців членів і членкинь, котрі на старість немають при кім свого віку дожити, щоб при тих сиротах мали стале притулище до смерти.

14. Як член і членкиня через довший час стоять без перерви в У.Н.С., щоби їм частину звернути, або як можливо, як член стоїть довгий час щоб на старість неплатив вкладок, а мав права такі самі, як має до тепер.

15. Щоб дітям після їх віку, як довго вони стоять при У.Н. С. по 18 роках звернути їм вкладки, або, як можливо дати їм за те надгороду. (щоб був вовк ситий і коза ціла) і щоб Союз не потерпів і родичі були задоволені, то наші діти в коротці в троє зростуть.

16. І щоб дозволено орґанізувати українських дітей не тільки членів У.Н.С., але і не членів. мусимо подбати, щоб та молодь в будуччині станула в наші ряди. Тут є ще велика сила українських дітей до орґанізовання.

17. Щоб головний уряд виробив ухвали, котрі можнаби здійснити і на конвенції делеґатам, дав до ухваленняя, або відкинення.

18. Щоб послідна конвенція відбулася в Джерзи Сіті, Ню Дж. , та щоби делеґати могли самі побачити свій власний дім і друкарню У.Н.С. і опісля розказати своїм членам.

19. Накінець до делеґатів:

Готуйтеся до конвенції в здоровім дусі і над розвитком найсильнійшої нашої орґанізаці, як У. Н. Союз до м. Рачестер, Н. Й.

20. А ви шановні члени і орґанізатори У.Н.С. орґанізуйте, як найбільше членів і дітей до У.Н.С. а за те буде вам всім честь і слава.

21. І я попираю внесок делеґатів, щоби конвенцію змінити з 6 на 27. квітня.

Михаїл Галькевич.
дел. від. 59.

149.

Нортфілд, Вт.

Конвенція У. Н. С., котра відбудеться на днях 6. цвітня с. р. в Рочестер, Н. Й., буде конвенцією найбільшою зі всіх конвенцій, які відбувалися, від часу заложення нашої орґанізації На цій конвенції буде, що найменше 300 делеґатів, котрі будуть вислані відділами, аби радити над добром сашої орґанізації. Сама конвенція буде популярнійшою зі всіх конвенцій, які відбулися до тепер, хоч би з тої причини, що У. Н. С. обходить трийцять літний ювилей свого істнования. Трийцять літ назад оснувателі, коли підкладали перші цеголки під будівлю нашої орґанізації, може не вірили собі, що з маленького гуртка свідомих українців повстане така могуча орґанізація, як в членах так і фінансово, яко є У.Н.С. Все повстало за доброї господарки головного уряду, котрим помагали секретарі і орґанізатори поодиничих відділів. Днесь У.Н.С. тішиться, я найбільша і найповажнійша орґанізація межи Українцями в Америці. Се сайгарнійший здобуток нашої 30-літної щирої праці;; се є доказом, що Українці вспіють господарити своїм майном і їм належиться місце межи культурними народами нарівні з ними радити про долю всіх народів, а передовсім нам самим бути господарем своєї рідної землі. Щоби прискорити ту волю і Свободу нашому народови, ми мусимо створити більше народних робітників, подібних до тих, котрі закладали на шУ. Н. Союз, котрі моглиб попровадити наш трудящий народ. Народ до борби за волю і свободу.

З отворенсем конвенції У.Н. С. в Рочестер, Н. Й., я член У. Н.С. син того поневоленого українського народу, пропоную шановним делеґатам створення Просвітної Комісії, котраб порозумілася з иншими українськими орґаізаціями в справі цетралізовання українського шкільництва тут в Злучених ержавДах, як обговоренне справи, отворення висшої української школи в Америці, хотяйби ремісничої. Наше шкільництво в Америці, неначе мертве тісто, раз що не маємо вишколених учителів до тих маленьких шкілок, котрі є при церковсих громадах, а ще й до того ті шкільні громади ледво жиють. Вина тут нашого робітника, що не дбає п росвої власні діти, котрі прямо чужиняться тут в Америці задля браку сильної орґанізації шкільної тут межи Українцями. Обовязком є делеґатів рочезстерської косвенції ту справу порушити і випрацювати, якийсь проект в тім напрямі. Як знаємо самі, колиб ми могли здобутися на якусь висшу наукову інституцію миб могли до одного року зробити великий крок до нашого висвободження з вічної неволі. Коли ми можемо утримати кілька поважних допомогових орґанізацій, і коли можемо будувати ріжного ісповідання церкви, і їх утримувати, то чомуж сам не піти на стрічу 30-літного Ювилею У.Н.С. і на конвенції в Рачестер порушити сю справу і покликати спеціяльну комісію до випрацьовання проєкту і віднестися до українського загалу в тій справі. Чи нам вдасться не зна ю,а пробувати можна. Возьмім наших братів в Канаді, їх менше там є, як нас тут в Злучених Державах, але вони зрозуміли, що шкільництво, що наука, се найбільша збруя в боротьбі о народне визволення. Вони здобулися са інституції наукові в Канаді, котрі удержувані зі щирих лептів українських фермерів і робітників. Возьмім сей добрий примір із Канадійських Українців і зачнім подібне діло в Злучених Державах.

Віру, що мій проєкт дістане поперте Головного Уряду У. Н С. і більшости делеґатів рочестерської косвенції, котра піде на рекорд зорґанізовання українського шкільництва тут в Америці, як такого нам потрібно і та сама конвенція підложить перші цеголки під будову першої української інституції саукової в Злучених Державах, з котрої будуть виходити добрі народні учителі наших дітей.

Ілія Шкварок.
член від. 73.

150

Медисон, Ілл.

Подаю під розвагу отсе:

1. Годжу на проект д. Мурашки зглядом сиротинця, бо вважаю, що це одна з найважнійших справ для цілої нащої еміґрації.

2. Щоби конвенція відбувалася, що 6 років.

3. Щоби Свобода виходила 3 рази на тиждень, на 6 сторін, а то щоби дві сторони були по анґлійськи.

4. Щоби уряд остав, той самий, бо він робив свою роботу дуже добре.

5. Щоби гол. урядники У.Н.С. мали заплачену таку саму дієту як і всі делеґати, бо їм ніхто не дасть задармо кімнати в ґотелю, ані не будуть возити зі собою їдла з дому.

6. Щоби запомоги бідним і за каліцтво побільщити.

7. Щоби дітям дати якусь нагороду, коли вони переходять з молодечого департаменту до старечого.

Бажаю цілій конвенції розваги і холоднокровности, а тоді певне усі народи будуть розумні і пожиточні для У.Н.С.

Теодор Гельмак.
член від. 197.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДОПИСІ.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Коляда на Рідну Школу в Рогатині.

Тут в нашій місцевости народна робота йде того року дуже помалу і незнаю, як вона на далі піде, бо в нас є заснований Центральний Комітет для підпомоги рідному краєви, але що роботи дуже мало. Бо Центральний Комітет скликав мітинг перед Рождеством і я був присутний, як ухвалювали, що підуть з колядою на Р. Школу і всі кричали, що підуть, а чи пішли? Ні, ані оден не показався на означений час і ніхто не ходив колядувати, коли був час заколядувати що найменьше 200 долярів.

Ми самі колядники пішли ще по святах і заколядували $52.00 а з церкви дали нам $10.00, то усього назбирали $62.00. Ми вислали без жадного комітету впрост на руки о. Стефана Городецького $60, а $2.25 оплата і то офірували тілько на книжки, а не на що иншого.

Ходили колядувати: Іван Теребулька, Волод. Лотоцький, Никола Грицак, Петро Петрів і Володимир Чичевський.

Жертвували слідуючі:

Церков св. Йосафата $10.00! Павло Благий, Тов. Вільні Козаки і Клем по $2.00; Т. Семеґен, Ів. Теребулька, П. Петрів, В. Лотоцький, Ізидор Паньчук, М. Грицак, В. Шкробач стар., П. Гранковський, І. Матвовський, В. Колданський, Д. Белей, Д. Павлович, Ю. Босий, М. Плюта, Т. ...рановський, А. Ланяк, Д. Даців, П. Антонів, М. Курчинський, А. Онуфрик, Д. Коритко, Федюк, А. Росоловський, І. Оліщак, В. Семків, В. Гранковський, П. Бояновська, В. Ґуранский, С. Новак, І. Швець О. Луців, В. Луцишин, В. Ковтун, Н. Грицак, М. Рудий, С. Кучмій, В. Шкробач мол., Д. Мацьковський і І. Велитович по $1.00; Н. Швець $2.00; М. Плюта $1.50; Н. Буцовський 75 ц.; Т. Гаврись, М. Николайко, В. Чижевський, П. Маяць і Н. Кучмій по 50 з.; В. Іванушка 25 ц.

Всім жертводавцям складаємо в імени Рідної Школи щире спасибі, а так само дякуємо колядникам, що так трудилися. Гаразд **Колядники.**

---o---

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Коляда на народні цілі.

(Доповнення).

Дальше зложили жертви отсі добродії:

Заблоцький Лука $1.20, М. Костирка і Катерина Петришин по $1.00; Юрій Решетар, Анна Решетар, діти Решетара Елена і Ернест по 50 ц. Разом $5.20. Попередно оголошено в час. Свободі $34.00. Разом сума $39.20.

Всі гроші вислано до „Обеднання" на призначені цілі. Спаси Біг всім щирим жертводавцям, котрі в таке безробітте не жалували тяжко запрацьованого гроша. Заявляю рішучо, що всі жертви вислано на призначені цілі. Наші кацапчуки і їх помічники хотіли пошкодити при кінци, однак штука невдалася. Коляда увінчалась знаменито, як на Трентон. Тепер далі збираєся на боєвий фонд і народний податок. Трентонські Українці не зражуйтеся тими перепонами, які нам під ноги кладуть. Щирою жертвою і працею невоминою збудуємо вільну і невисиму Україну для всіх! Гаразд!

Павло Стадник.

---o---

ТОЛІДО, О.

Збірка на народні цілі.

Всі укр. часописи кличуть о поміч старому краеви на рідну школу, то і у нас знайшлись громадяни, що зрозуміли тую ціль, щоб чим мож помогти своїм братам.

Першу жертву зложили на інвалідів на хрестинах в М. Корнови слідуючі:

М. Корнова, Д. Бобак, Ю. Святецький і Л. Песо по $1.00; П. Зінкевич, Ю. Андриц і І. Галай по 50 ц.; Е. Галай і П. Шанкевич по 25 ц. Разом $6.00.

Відділ У. Н. Союза ч. 167 на перших зборах 18. січня 1925, коли Михайло Корнова вніс внесок, чи би товариство не могло з запомогової каси щось ухвалити на рідну школу, сей принято одноголосно і ухвалили одноголосно $10.00 на рідну школу.

З коляди на рідну школу:

М. Корнова, Д. Медецький, П. Скотинський, Т. Гулкевич, В. Коченаш, Д. Бобак, П. Зінкевич, М. Косстина, Ф. Жиковец, В. Козуб, П. Петришин і М. Крохмальний по $1.00; Ю. Андриц, А. Крохмальний, В. Крохмальний, Б. Ониськів, А. Ониськів, М. Блястецький, І. Лоняк, М. Чорний, Й. Рощішка, І. Кульматицький і П. Дметрика по 50 ц.

Всього разом $33.50. $6 післано інвалідам, а $27.50 на Рідну Школу до старого краю.

Всім жертводавцям щира подяка.

Гроші вислано через Обеднанне до старого краю.

Мих. Корнова
П. Скотинський.

---o---

ГЕМТРЕМК, МИШ.

На рідну школу.

В честь уродин Семена Баскова з Великої України спросив нас кількох Українців з Галичини до дому Петра Войтовича, щоби при музиці потанцювати тай забавитись. Зійшлисьмо в суботу 7. лютого. Забавлялисьмо не тілько при гірких слезах адамових, але і про рідний край не забули. А у нас уже такий звичай, коли би ми не зійшлись, то в році як Самарян, не тілько рани обвинув тай еще і господу заплатив за ближнього. Так і ми за рідний край не забуваємо при всякій нагоді. Передовсім належиться подяка Петрови Войтовичу, що зізваляє хати на таку нагоду. Недавно тому зібрано $15.25, котрі зложено тай припоручено о. Д. Добротвору, котрий радо приняв і заслав до Обеднання. Так і тим разом занявся збіркою Володимир Туркевич і Лев Білик, тай знова о. Добротвір вислав там, де призначено. Складаємо подяку як усім жертводавцям, так і о. Добротворови за труд.

На рідну школу для старого краю зложили отсі:

Петро Войтович і Магдалина Войтович по $1.50; Юстина Брішта, Йосиф Кульчицький, Симеон Басків, Павло Кричкіцський, Андрій Машталяр, Ілія Блнда, Володимир Туркевич, Йоан Кричківський син Павла, Даниїл Войтишин, Іван Простий і Які вБілецький по $1.00; Мих. Сапій 75 ц.; Лука Машленик, Катерина Домка, Мих. Ґула, Михалина Білик і Іван Майзек по 50 ц. — Разом $17.25.

Всім жертводавцям щире спасибі!

Володимир Туркевич,
Лев Білик,

ЖАРТИ

Дочка: Мамцю! Мушу тепер тобі все сказати. Я дала до газети анонімний анонс, що бажаю зазнакомитись з симпатичним веселим паном!

Мама: Чи ти збожеволіла! То так роблять панночки з доброго дому?! Зараз же скажи мені, хто зголосився на анонс!

Дочка: Лише один татко!

---o---

Жінка (до чоловіка, примилюючись): Знаєш, дорогенький, ти все кажеш, що хочеш купити мені якийсь дарунок. А тої ночі снилося мені, що ти купив мені перловий нашийник!

Чоловік: Коли так, то куплю тобі сонник, щоби ти могла довідатися, що означає такий сон.

П. Ковальчик.

ДВА СИМВОЛИ ЖИТТЯ.

I. МОЛОДІСТЬ.

О, Квіте невинний,
Ти ніжно-лелійний,
Я усміхом втіхи тебе все витаю;

Молодости чару
(Цю любу примару)
Твойого, я стомленим серцем бажаю!

Ця краска життя
І струни чуття,
Що грають у души так сильно Твоїй.

Так рідні мені!
Й здається: у сні
Згубив їх колись у души я чужій...

Спокій, що вливаєш
(Хоч цього не знаєш)
Я глотаю серцем голодним так жадно.

Вколисаний звуком,
Давно вже забутим
Так легко спочину, недоленько чадоґ..

Я й радість невинну,
Веселість дитинну
Пригорщами в серце своє набираю.

Я слезами серця,
Й чуттьом, що несеться
З души — я на щастя Тебе благослов-
[ляю!

Бо силу Ти родиш,
Енергію плодиш,
Присипані пилом зневіри!

Бо крила буття
Та полет завзяття
Ти буриш, мов вітер буйні морські
[фиаі!..

1923.

II. ЧУТТЯ.

Ти грай лиш безвпинно, все грай;
Про сум і біль серця мене не питай.
Хоч серденько смутком заллється,
Та біль у души обізветься,
Ти грай, дівча красне, все грай,
І звуками силу у душу вливай!
Бо вірю я квіте,
Минулий мій світе,
Що сум чорний зникне,
Зневіра загине —
Від сили нового життя —
Хочаб лиш на мент
Коли не на все!
Так певний за це,
Й присягу зложити готов:
Як довго-ме жити — любов!

1923.

СТАРОРУССИ.

Зміна на становищі комісаря „Народного Дому" у Львові.

В „старорусским" таборі, себто в парафії старих рутенських цісарсько-царських і польонофільсько - русофільських мамутів йде завзята боротьба за.. гроші. Закріпивши за собою Ставропігію. після довгих комісарських інтервалів, не можуть скінчити зі „закріпленнем" „Народнього Дому". Влада бажає якнайдовше задержати комісарський період, ставлячи до „комісарів" конкретні вимоги „життєздатности". Вона не вдовоняється часом інтімними, а часом маніфестаційними заявами льояльности і колінопреклоности, але хоче, щоби „старорусині" виявили силу.

На бистрих хвилях ріжних змін і переміні останних літ найдовше держався гомінкий старець Іван Сас Лісковацький, муж довіря директора поліції Райнлендера і східно-галицьких вшехполяків. Своїми депутаціями до Варшави, своїми присягами вірности і підчинености вспів довести до того, що польська влада усунула кураторію „Нар. Дому" і якраз огой призначила своїм комісарем. Дальшим кроком був розрив з „Русским Исполн. Комитетом" і створення власної партії та заповідь всіляких инших благодатий, що з „рога обильности" спадуть на покірчистих, і справді за всевладности Гломбінського заходами Лісковацьких і Костецьких та инших Заяців відібрано Наук. Тов. ім. Шевченка друк шкільних книжок і наділено сим правом Ставропігію, але досі не видруковано там іще ані одної шкільної книжки. Одночасно Лісковацький впевнював своїх гренадирів, що він тільки переходово займає комісарський столець, бажаючи довести до нормальних виборів. Одначе минали літа, а Лісковацький не спішився з виборами „совіта". Що більше в „Нар. Домі", його каменицях і маєтностях почав він управляти яко удільний сатрап. Почались нарікання, докори, доноси, а вкінці меморіяли і депутації до Варшави. І Варшава вислухала благальних прохань „невдоволених" і назначила комісарем б. репортера „Нового Времени" Черкавського. Та місцеві чинники не погодилися з тією зміною. Дир. Райнлендер дальше піддержував свого приятеля. Через те справа затягнулась, аж перед кількома днями остаточно невдоволені побідили, а Черкавський дірвався комісарського стільця.

Новий польський комісар (Черкавський) походить з Галичини; довший час перебував у Росії і як вже згадано, в закамарках суворінської держави („Нового Времени") „вірою і правдою" служив чорній сотні. Вчасі революції „ударал" в Польщу і якийсь час служив у Варшаві в міністерстві внутрішних справ. Се спокусило його виступити в ролі політичного кондотієра в користь нових хлібодавців. Він виступав уже й на львівському ґрунті в ролі творця „угоди" між мамутами і польським урядом. У свой часі склинкував віче до „Нар. Дому", але його опанували „молоді" і змусили до втечі русско-польського Пуришкевича. Від того часу слих про нього загиб. Аж тепер виринув він на комісарському престолі в „Нар. Домі". Очевидно, з його особою звязані нові надії „кресових" лицарів. Побачимо чим скінчиться нова імпреза. Чи новий комісар зуміє красше від Лісковацького вивязатися з повіреної місії, чи се може тільки заплата за дотеперішні труди. А. Лісковацький ковтати-ме гіркі сльози.

ВІДКОПАЛИ СТАРОРИМСЬКЕ МІСТО В АНГЛІЇ.

Лондонські часописи звідомляють, що в Англії відкопали останки староримського міста Урікоиіюм, яке сотки літ спочивало присипане землею. Ще 1859 року старались відкопати це місто, але мусіли перервати роботу з причини браку грошей. В рр. 1912—1914 наново почали розкопки і знову перервали, аж знову минулого літа при грошевій допомозі власника „Бермінґген Повст" вдалося попровадити працю з більшим успіхом. Римське місто Урікоиіюм лежить яких сім миль на південь від Шрусбері, а велике на яких сім квадратних кільометрів. Значіння того міста для Римлян можемо уявити собі з порівнанням величини з иншими римськими містами, які археольоги відкрили на британських островах. Приміром римський Лондон розтягався більше як на 360 арів, Верулямінюм більше, як на 180. а Сільхестер лише більше, як на 100 арів. Птолемей згадує Урікоиіюм у своїй географії під назвою Віріконіюм. З історії Урікоиіюм довідуємося, що місто якийсь час мало гарнізон із одним або двома легіонами війська. Військово місто важне ще й тим, що лежало на перехресті важних доріг. Римляни сподівалися теж у тій околиці добувати олево і уголь. Перші розкопки з половини минулого століття, доказують виразно, що пожежі знищили кілька разів Урікоиіюм. Найшли останки базиліки, 78 метрів довжиною, а 23 метрів шириною. Два ряди колюмн ділили базиліку на головну і бічну часть. Долівка головної части виложена цеголдкрими, бічна мозаїкою. В півночи купальні. В одній купальняній коморі найшли кістяк чоловіка з рукою простягненою до купи грошей. Недалеко відси найшли дві жіночі кістяки, а ще дальше богато кістяків чоловіків, жінок і дітей, з цего всего пізнати, що цих людей підчас пожежі присипала базилка. Історик, Та Рейт, каже, що британці збурили місто в 450-ому році після Хр. Дальше відкрито в Урікоиіюм сліди широких улиць, що перетинались взаїмно під простими кутами, а руїни домів і крамниць у них найшли кости ріжних звірят і ріжні знадоби. В кузні найшли печ в ній ще останки деревляного і камяного вугля, але для історика найцікавійша знахідка грошей. На деяких монетах усі знахідки штемпт (знаки) ще зовсім виразні, начеб гроші, щойно що вийшли з чекарні (фабрики грошей). Гроші походять із усіх часів окупації Англії Римлянами, а саме з чотирох столітть від Клявдія (41 р. перед Хр.) аж до Теодозія (388 р. після Хр.). Між найденими грішми є також дві малі британські монети менше більше з 250 р. перед Хр. незручні наслідування македонських грошей. Привозили македонські гроші до Англії мабуть фенікійські моряки. Між римськими грішми є одна монета з часів Марка Антонія, одна з часів Августа і одна незвичайно добре вдержана срібна монета з часів Тиберія. Велика скількість грошей з часів Веспазіяна доказує, що Урікоиіюм около першого стол. Хр. зросло до великого значіння. Шість монет із часів Адріяна з 120 р. по Хр., носять на собі погруддя великого цісаря, який побудував великий мур у Північній Англії. Він ввів в обіг гроші з подобою Британії яка є ще й на нинішніх грошах англійських. Вкінці найшли ще гроші з часів Антоніє Піє і Константина великого та його жінки Олени На грошах константина зявляється перший християнський знак.